

OPINIE SEPARATĂ

Conform art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională exercită la sesizare controlul constituționalității decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului.

În cazul dat controlului constituționalității au fost supuse prevederile Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 10-II din 22 ianuarie 1997 "Cu privire la măsurile urgente de ameliorare a situației social-economice" și anume: art. 1 alin. (2) lit. a) și dispozițiile pct.5 alin. 4 și 5 din Hotărârea Guvernului nr. 28 din 3 februarie 1997 "Despre acțiunile imediate de realizare a Decretului Președintelui Republicii Moldova "Cu privire la măsurile urgente de ameliorare a situației social-economice", sesizate de către deputații în Parlamentul Republicii Moldova Valeriu Matei, Nicolae Andronic și Ion Suruceanu.

Exercitînd controlul constituționalității prevederilor actelor normative sesizate, Curtea Constituțională era obligată să țină cont atât de esența și conținutul lor în ansamblu, cît și de efectul juridic al fiecărei norme în particular, în strînsă interacțiune cu normele constituționale privind drepturile cetățenilor Republicii Moldova la muncă, la un nivel de trai decent, la asistență și protecție socială (art. 43, 47 din Constituție).

Controlul constituționalității actelor normative, în partea în care au fost contestate, impune o analiză și a normelor constituționale, care stabilesc garanții reale, pentru ca drepturile cetățenilor să fie respectate întocmai (art. 1,4,6,7,16,54 din Constituție), raportîndu-le la actele internaționale, la care Republica Moldova este parte. Cu atît mai mult cu cît aceste norme au fost detaliate în legislația specială respectivă (Legea salarizării - art. 19, 192; Codul muncii - art. 102, 1021; Legea cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova ș. a.). Legile menționate stabilesc regularitatea strictă a plății salariilor și pensiilor.

Astfel, avînd în vedere cadrul legal existent și normele de drept internațional, statul era dator să-și onoreze obligațiunea de a lua măsurile necesare pentru realizarea și respectarea drepturilor cetățenilor săi în conformitate cu art. 47 din Constituția Republicii Moldova.

Aceasta era o obligațiune directă a tuturor autorităților publice, inclusiv a Președintelui și Guvernului Republicii Moldova.

Pentru realizarea atribuțiilor și competențelor sale ca șef al statului Președintele Republicii Moldova a emis Decretul nr. 10-II din 22 ianuarie 1997, prin care, potrivit art. 1 alin.(2) lit. a), Guvernului i se da indicația să elaboreze și să prezinte Parlamentului, pînă la 1 martie 1997, un program de măsuri cu caracter organizatoric, economico-financiar și juridic, care să prevadă și plata pensiilor și salariilor restante în termen de 15 luni.

E de menționat că decretele Președintelui Republicii Moldova, conform art. 94 din Constituție, sînt executorii pe întreg teritoriul statului. Deci Guvernul avea obligațiunea de a elabora și de a prezenta Parlamentului programul de măsuri, inclusiv de ordin juridic, pentru achitarea salariilor și pensiilor restante, și nicidecum nu era abilitat să stabilească de sine stătător termenele de achitare a restanțelor la salarii și pensii. Modificarea periodicității plății salariilor și pensiilor este în drept să o facă numai Parlamentul și numai prin lege (art. 72 alin. (3) lit. j) din Constituție).

Lucrările dosarului și analiza atentă a argumentelor părților în proces denotă că Decretul Președintelui Republicii Moldova din 22 ianuarie 1997, avînd caracter organizatoric și conținînd o indicație imperativă directă Guvernului de a elabora și a prezenta Parlamentului programul respectiv de măsuri, nici nu a fost de fapt îndeplinit în partea contestată.

Prin aceasta Guvernul a încălcat Legea Republicii Moldova cu privire la Guvern din 31 mai 1990, care stipulează că Guvernul asigură respectarea și executarea legilor republicii, hotărîrilor

și altor acte ale Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, actelor normative ratificate de către Parlament, precum și a tratatelor și acordurilor internaționale în vigoare pe teritoriul Republicii Moldova (art. 3, alin. 14) și art. 94 din Constituția Republicii Moldova, care stabilește obligativitatea executării decretelor prezidențiale.

Pentru motivele arătate, consider că prevederile pct. 5 alin. 4 și 5 din Hotărârea Guvernului nr. 28 din 3 februarie 1997 "Despre acțiunile imediate de realizare a Decretului Președintelui Republicii Moldova "Cu privire la măsurile urgente de ameliorare a situației social-economice" sînt neconstituționale.

Judecător Mihai COTOROBAI
10 iunie 1997.